Naši kraji in ljudje

V nedeljo zbor ZKD v Ljubljani
Prav vse edinice naj pošljejo delegate

Ljubljana, 12. januarja

Za nedeljo vabi ljubljanska Zveza kulturnih društev vse svoje edinice na občni zbor. Letos se bodo sestali društveni delegatje z odborom ZKD kasneje kakor druga leta, zamuda pa ne gre na breme glavnega odbora ZKD. Občni zbori ZKD niso le običajna formalnost, bili so še vse doslej prisrčna manifestacija in pobrati, mija sejalcev narodne kulture. Ob takih prilikah se zbirajo v središču Slovenije naši vrli prosvetarji in drugi društveni zastopniki. Vsaka včlanjena edinica ima pravico do enega delegata z glasovalno pravico. Pohvalno pa omenjamo, da so zlasti bližnja in večja društva pošiljala po več svojih članov k največjemu vsakoletnemu sestanku naših prosvetnih delavcev. Številna udeležba naj naglasi, da je ZKD naša najmočnejša, elitna kulturna armada, ki ima svoje postojanke v mestih, trgih in vaseh.

Prof. Fran Jeran, predsednik ZKD

Tudi v letošnjem poslovnem letu bo ZKD zabeležila lep napredek. Vse delo je bilo v znamenju Petrove petletke. Zlasti so se naša sokolska društva prizadevala, da čim lepše izvedejo različne načrte. Vsa društva v ZKD so se posvetila tudi proslavam, ki so bile v znamenju 20letnice naše svobode. Vse nacionalne edinice smatrajo za eno svojih glavnih nalog narodno vzgojo zavednih državljanov. Na vsakoletnem zboru ZKD so zelo važni predlogi in nasvesti, ki jih stavljajo predstavniki podeželskih edinic. Oni, ki stoje sredi dela in življenja, oni, ki posvečajo večer za večerom in nedeljo za nedeljo podrobnemu prosvetnemu delu, poznajo od blizu vse težnje in ovire, ki zadevajo nanje naši prosvetni pionirji. Ravno občni zbori ZKD so torišče, kjer se menjajo misli, stavijo predlogi za poživljenje podrobnega dela in se skušajo s skupno pomočjo premostiti težave, ki se jih toliko stavlja na pot naprednemu društvenemu delu. Toda naši prosvetarji, predsedniki, načelniki, starošte in drugi društveni funkcionarji, ki vodijo napredne prosvetne edinice, se spričo vseh ovir zavedajo tudi dolžnosti nasproti osrednjemu kulturnemu organu ZKD.

Večina edinic je takoj po prejemu vabila za občni zbor izpolnila tiskovine. Društva pa so prejela tudi posebne tiskovine »Pooblastila«. Društveni tajniki naj takoj, če tega še niso storili, izpolnijo »Pooblastila« in jih podpisana po predsedniku in tajniku ter opremljena z društvenim pečatom, izroče delegatu za nedeljski občni zbor. Koder tiskovine niso prejeli, jo lahko še reklamirajo, sicer pa izstavijo določenemu društveniku sami posebno potrdilo z izjavo, koga imenujejo za opolnomočenega delegata. Delegatova dolžnost je, da se pred odhodom na občni zbor seznani s stiki, ki jih goji domača edinica s prosvetno centralo ZKD. Večini delegatov je to itak znano, saj so po navadi določeni tudi kot zvezniki med domačim društvom in ZKD. Na ta način je delo v društvih zaupano osebam, ki so stalno v zvezi z ZKD in uvedeni v vse tekoče posle med domačim odborom in odborom ZKD v Ljubljani. Društveni delegat naj si izpiše iz sejnih zapisnikov tudi vse društvene sklepe, ki so bili v teku poslednjega poslovnega leta sprejeti na domačih sejah ali zborih in se tičejo splošnih kulturnih zahtev, ki bi se dale urediti po ZKD. Te predloge lahko vlože na ZKD pismeno ali pa pri slučajnostih ustno.

Tudi na letošnjem zboru naj odpadejo izgovori nekaterih edinic, da niso mogle odposlati delegata zaradi zaposlenosti pri domači prireditvi, ki je določena morda prav tako za to nedeljo. Če je zadržan društveni predsednik, starosta, tajnik, prosvetar ali član, naj imenujejo drugega. Gotovo se bo našel član, ki bo utegnil na občni zbor v Ljubljano. Tudi izgovori, kakor oddaljenost, slaba pot, nedostatek sredstev za potovanje, se lahko premoste. Treba je pokazati le nekaj požrtvovalnosti. Prav to je tista vez, ki nas budi na delo v naših edinicah in nas spodbuja k delu za napredek našega kulturnega poslanstva. Uspeh bo mogoč le, če se vsi strnemo v požrtvovalnosti in nesebičnosti: svoje osebne ugodnosti podredimo splošnim narodnim dolžnostim. Vsako društvo naj bo zastopano vsaj z enim delegatom! Dokažimo s številnim posetom, da sledimo delu naše osrednje kulturne zveze vsi in v vseh edinicah.

Pri lenivosti črevesja, črevesnem katarju, obolenju danke, odstrani naravna **»Franz-Josefova«** grenčica zapeko dolnjih organov dobro in naglo. Mnogoletne izkušnje uče, da uporaba **»Franz-Josefove«** vode odlično regulira funkcije črevesja.

Ogl. reg. S. br. 15. 485-33

Pet let Glasbenega društva v Kranju
V juniju bo velika godbena tekma

Kranj, 12. januarja.

Kranjsko glasbeno društvo je imelo v nedeljo svoj V. redni občni zbor. Po petletnem delovanju lahko mirno gleda v bodočnost. Ustanovljeno je bilo v času, ko se je v Kranju že zdavnaj čutila živa potreba glasbene organizacije, katera naj ne samo zadosti domači potrebi, temveč tudi predstavlja gorenjsko prestolnico na raznih koncertih in nastopih. Na pobudo mladih, glasbeno nadarjenih ljudi so tedaj priskočili na pomoč starejši kranjski meščani, predvsem gg. Štefe, Hlebš in Zakrajšek. Instrumente je društvo za prvo silo kupilo od gasilske godbe iz Žabnice in še to na daljše obroke. Seveda je bilo treba brž misliti na nabavo novih, kar pa se je zaradi težavnih gmotnih razmer lahko vršilo le postopno iz leta v leto. Po petih letih pa so vsi nedostatki odpravljeni in je godba dosegla željeni emoter. Pod spretnim vodstvom novega kapelnika Grudna je godba zlasti v minulem poslovnem letu presenetljivo napredovala in je na najboljši poti, da se v kratkem času povzpne med vodilne godbe v Sloveniji.

Društvo šteje danes 1 častnega, 6 ustanovnih, 22 rednih in 143 podpornih članov. V preteklem letu je bilo 37 nastopov na raznih koncertih, sprejemih in veselicah. Ustanovil se je plesni orkester devetih mož. Izdatkov in dohodkov je bilo 41.000 din, račun je čist, društveni inventar pa je vreden 28.000 din. Za predsednika je bil soglasno izvoljen Gašper Puhar, ker je dosedanji petletni predsednik Anton Štefe zaradi prezaposlenosti odstopil. Podpredsednik je France Hvala, odborniki pa so Sever, Uranič, F. Puhar in Markič. V odbor delegirajo po enega zastopnika še mestna občina, Sokolsko društvo in gasilska četa.

Občni zbor je na predlog novega predsednika izvolil Antona Štefeta za častnega predsednika v zahvalo za požrtvovalno delo prvih petih let. Zahvale so bile izrečene Tujskoprometnemu društvu za podporo 5000 din in Riciju Mayrju za trud in podporo. Društvo namerava zdaj, ko je prebolelo začetno dobo in je tudi v glasbenem pogledu doseglo visoko stopnjo, prirediti tekmovanje godbo in sicer junija na Sokolskem telovadišču v Kranju ter že danes opozarja vsa glasbena društva po Sloveniji, naj se po možnosti odzovejo povabilu in pošljejo svoje gdbe na tekmovanje.

Škodljivci srnjadi na Gorenjskem
Grozodejstvo lovskih tatov — Na zimskih brakadah

Bohinj, 9. januarja.

O božiču sta šla lovska zakupnika Ivan Pretnar in Ivan Plemelj po cesti ob Bohinjskem jezeru. Blizu hotela »Bellevue« sta na cesti opazila krvave kaplje. Takoj sta sledila rdeči sledi in kmalu prišla na točko, kjer je krvava sled prešla v snežno celino, preorano od muči. Sledila sta dalje, dokler jih ni krvava sled, spremljana od smučin, privedla na kraj, kjer sta lahko lovca ugotovila, da se je zgodil grd zločin. Na gorski senožeti so se poznali sledovi štirih srn in treh smučarjev, ki so bili zasledovali srnjad. V snegu se je dalo dobro razbrati, kako kruto so ravnali lovski tatovi. Tri srne — matere in dva mladiča —, ki so se globoko udirale v sneg, so lovski tatovi na smučeh obkolili in zaklali. Iz poteptanega in okrvavljenega snega se je dalo razbrati, da je bila borba med ubogo divjadjo in tatovi precej huda. Četrta srna (bržčas predlanski srnjaček ali kozica) je bila zasledovana od lovskih tatov nekoliko dalje, kjer so siroto ugonobili na isti način kakor prve tri.

S pomočja lovskega psa barvarja, ki ga je vodil lovski čuvaj Ojcl, so nato sledili lovske tatove, ki niso vredni niti imena divjih lovcev, čez most pri Sv. Janezu in dalje v Staro Fužino. Naenkrat je barvar zavil v hišo. Lovci so poklicali orožnike in izvršili hišno preiskavo, ki ni bila brezuspešna. Globoko v senu nad hlevom so našli zaklane staro srno in oba mladiča. Četrti komad pa je moral biti odnešen drugam. Pod težo dokazov je domači sin izprva trdil, da je bil sam in da je vse tri srne sam ujel in poklal. Ker se pa to ni uejmalo s sliko v snegu, so orožniki preiskavo nadaljevali in zdaj že imajo dva, ki pa tretjega tovariša nočeta izdati in tudi ne povesta, kje je četrta srna. Toda zločin bo v celoti kmalu pojasnjen.

Nečloveško dejanje mora pač obsojati vsak človek, ki ima količkaj srca. Ubogo divjad, ki ne more dalje v snegu in pride skoraj prosit hrane v bližino človeških selišč, gredo uničiti na tako ogaben način! No, dobili bodo pošteno plačilo. A če smo že tako človeški, da znamo tako dejanje obsojati, si pri tej priliki nekoliko oglejmo tudi zimske lovske pogone na srnjad, da bomo spoznali, kako nelovsko je ravnanje pri zimskih lovih. Vzemimo za primer, da bi bile uboge srne mesec prej, ko je bil odstrel srn še dovoljen, prišle v snegu prosit hrane v lovišču, kjer brakirajo srne. Marsikateri strelec bi bil takoj pokonci. Na srninske brakade še vedno marsikod povabijo tudi take lovce, ki znajo komaj nositi puško. Posebno dobrodošli so kakšni »odlični gostje«, katerim se hoče s povabilom na lov izkazati posebna čast. Zgodi se, da tak povabljenec sploh ne zna streljati. Če srno dohiti smučar, jo bodo dohitele tudi šibre. In tarča je dosti velika, da jo strel pogodi, če prvi ne, pa drugi. Kam je srna zadeta, je takim lovcem vseeno. Samo, da »lovec« najde kri, pa se že ima za dobrega strelca. Muke in rane uboge živali so mu postranska reč. Spehani, oslabljeni, ranjeni srni slede psi. Divjad omaga in preplašena srna mora gledati, kako se ji bližajo psi, ki jo bodo začeli živo trgati. Psi jo pograbijo, srna plaka, sliši ta jo mladiča, če sta imela priliko ubežati pasji tolpi. Sliši pa jo tudi »lovec«, ki je nemara ponosen, da je zadel prvo srno ...

Takih primerov imamo, kakor rečeno, tudi dandanes še vsako zimo, če sneg zgodaj zapade. V nekem revirju na Gorenjskem so lansko zimo postrelili nad 20 srn. Koliko pa je pri takih brakadah s šibrami zastreljenih, da postanejo plen lisic? Da se zgodi mnogo tako imenovanih lovskih napak in da padejo namesto odraslih srn tudi mladiči, pa priča kaj dobro primer, ko je precej znan lovec na lovu, kjer je bilo zabranjeno streljati srnjad, kljub temu ustrelil srno. Ko so ga vprašali, zakaj je to storil, je trdil, da se je pač zmotil v mnenju, da strelja velikega zajca. Kakor torej obsojamo neusmiljene klavce iz Bohinja, je treba tudi opozoriti na ljudi, ki niso lovci, pa vendar gredo na lov in povzročijo srnjadi muke. Gotovo mora biti vsako leto nekaj srnjadi uplenjene, drugače bi se preveč zaplodila. Tudi kar je bolehnega je treba odstraniti. A to se mora vršiti tako, da divjad ne bo trpela nepotrebnih muk. Pravemu lovcu nudi lovski užitek gotovo le odstrel s kroglo in to pomladi in poleti pri zalazu in priklicanju. Odstrel srn jeseni pa se lahko vrši drugače kakor je pri nas navada. Veliki škodljivci in mučilci srnjadi so zanjkarji. Nepopisne so muke srne, ujete v zanko, ko mora poginiti od lakote. Da zanjkarstvo ne preneha, marveč se celo šopiri, je krivo tudi to, ker posamezni lovci sami posvečajo takim škodljivcem premalo pažnje. —s.

Dobrota in veselje zime na Dolenjskem

Novo mesto, 12. januarja

Sneg za božične praznike in z njim nastali mraz sta bila kakor nalašč za Dolenjca, zlasti za dolenjskega vinogradnika. Dolenjci imajo vinograde večinoma v takih legah in krajih, da je do njih le težko priti z obloženim vozom. Treba je čakati snega in mraza. Ko se napravi dober saninec, lahko kmetje s sanmi zvozijo v vinograde gnoj in kole za vinske trte. Tako so takoj po božičnih praznikih oživele naše vinske gorice, vinogradniki so pridno vozili gnoj in kole, po napornem delu pa so si seveda tudi zasluženo privoščili dobro kapljico.

Tudi gostilničarji so se urno oskrbeli z ledom, ki je bil zaradi nenadnega ostrega mraza izredno lep in debel. Napolnili so ledenice. Za večino je bil torej res edini in pravi čas, kajti južno vreme z dežjem, ki je začel padati kmalu po Novem letu, je stopilo mnogo snega in narasle vode so odnašale ogromne množine ledu. Ob narasli vodi ni več pričakovati, da bi potoki premrznili, tudi če bi se mraz ponovil. Zdaj vlada, kakor drugod v deželi, jug.

Hladen in zasnežen božič je prinesel zlasti zimskega sporta željni mladini obilo veselja. Vsi dolenjski griči so oživeli, po njih je polno mladine, prišli pa so letos tudi izredno številni gostje iz Ljubljane in drugih krajev. Smučanje se je tudi na Dolenjskem zelo udomačilo. Če bo še kaj mraza in snega, si lahko obeta Dolenjska uspešen zaključek zimske sezone.

Ogibališče Besnica in nova cesta
Nasvet domačina, ki dobro pozna svoje kraje

»Jutro« je v nedeljo prineslo vest, da se v kratkem zgradi med Podnartom in Kranjem novo ogibališče Besnica. Besnica leži na severni strani Sv. Jošta, oddaljena je kakih 25 minut od novo projektiranega ogibališča, je občina in fara ter šteje 1500 prebivalcev. Želja Besničanov je: če se že gradi novo ogibališče, naj se zgradi rajši postaja. Dosti vagonov lesa in oglja iz Jelovce in besniških hribov bi bilo naloženih na novi postaji in bi se s tem razbremenila postaja Kranj. Zgraditi bi se pač morala dovozna cesta v dolžini svojih 2 km.

Prej ali slej se bo gradila tako imenovana Zasavska cesta, to je cesta iz Kranja na Bled na desni strani Save. Ker se je po časopisju že večkrat pisalo, naj vodi ta cesta skozi Podnart, opozarjam javnost, da je ta zamisel zgrešena. Nova cesta bo velikega turističnega in strateškega pomena, zato naj se zgradi tako, kakor zahtevajo splošni interesi, ne pa tako, kakor zahtevajo interesi Podnarta, ki je itak dobro zvezan s cestnim omrežjem.

Kdor pozna razmere, bo pač moral priznati, da bi bila najboljša trasa naslednja: odcep na Gašteju pri Kranju preko Kalvarije v ravni črti do kamnoloma pod Šmarjetno goro. S tem odpade zelo nerodni in nevarni železniški prehod na Gorenji Savi v Kranju. Od kamnoloma naprej po malenkostno spremenjeni trasi sedanje banovinske ceste v Spodnjo Besnico do kakih 100 m pod Modrijanom. Od tam pa naj nova trasa zapusti staro cesto in naj se izpelje v ravni črti preko besniških dobrav do tam, kjer se v Zgornji Besnici odcepi pešpot na Podnart. Cesta bi bila v tem primeru dosti krajša, v ravnem terenu, s krasnim razgledom po vsej Gorenjski, odpadli bi ovinki skozi Spodnjo in Zgornjo Besnico, odpadel bi pa tudi težavni prehod od Bonka do Žnidarja v Zgornji Besnici.

Od Besnice naprej bo pač najboljša trasa po občinski cesti do Loga, dalje pa preko Njive, Rovt, Česnjice, Lipniške doline in Kamne gorice na Bled. Ako se bo ta cesta gradila, bo treba obenem tudi zgraditi kakih 5 km dolg odcep iz Loga v Selce. Tako dobimo najkrajšo cestno zvezo Škofje Loke z Bledom preko Selc.

Gotovo pa ne bo pravilno, ako se cesta zgradi, kakor so jo trasirali iz Besnice v Podnart preko Tatinca in Poljšice. Ta cesta ne bi ustrezala splošnim potrebam in bi bila tudi mnogo dražja. Med besniško Dobravo in Tatincem je globoko vrezana dolina Nemiljščica, med Tatincem in Poljščico pa dolina Plaznice. Ti dve globoki dolini bi se morali premostiti z visokima in dragima mostoma. — Oba dva mostova bi zahtevala gotovo polovico gradbenih stroškov, med tem ko pri zgoraj navedeni trasi sploh niso potrebni večji mostovi. Novo trasirana cesta v Podnart ne bi imela dosti praktičnega pomena, ker Besnica, Log, Nemilje in sosedni predeli gravitirajo v Kranj, odnosno na novo postajo Besnico. Samo za zvezo Kranj—Podnart bi potem bilo bolje, da se zgradi nova cesta ob Savi poleg železnice. Seveda bi v tem primeru odpadla zelo važna zveza v Selško dolino in bi ostale Češnjica, Rovte, Log, Nemilje in druge vasi pod Jelovico brez vsake ceste. Opozarjam javnost na to važno cestno zvezo, ki naj se zgradi tako, kakor zahteva splošna narodna in državna korist.

Besničan

Janez Unučič in njegovi pajdaši
Dva v zaporu, dva zaslišujejo v Zagorju

Zagorje, 12. januarja

Kakor se je pričakovalo, tako se je tudi zgodilo. Mraz in sneg sta pripomogla, da so prišli razni tatovi, vlomilci in pustolovci v roke pravice, Aretacijam Salaja, Urbanča in Anžurja je sledila aretacija Vladka Trohe in Marka Grilca, ki sta zdaj že v mariborskih zaporih. Osumljena sta, da sta med drugim izvršila z zloglasnim Ivanom Unučičem razbojniški napad na posestnico Drnovškovo v Zavinah pri Zagorju. Kakor jih opisuje policijski dnevnik, imajo vsi štirje na vesti lepo število tatvin in vlomov, izvršenih večji del na Posavju. Nedavno so se raznesle govorice, da se je Ivan Unučič pojavil v družbi neke ženske v Ljubljani. Opravljen je bil v novo obleko in svetel površnik, nosil je nov klobuk, okrog vratu pa nov šal po zadnji modi. Z žensko je govoril po hrvatsko. Izginila sta proti Zagrebu. Ko je orožništvo na Posavju to izvedelo, je še razširilo poizvedovanja. Orožniška patrulja iz Krškega je opazila, da se iz neke zidanice močno kadi, kar se je zdelo sumljivo in zagonetno. Orožnika sta brž ubrala pot po zamrzlem snegu in že sta bila pri zidanici. Opazila sta ob ognju dva moška. Dovolj presenečena sta ugotovila, da imata pred seboj že dolgo zasledovanega Unučiča. Njegov tovariš, ki je manjše postave, pa tudi že znanec iz policijskih zapiskov, je bil Oskar Stiplovšek, ki je po rodu iz Nemčije. Orožnika sta jima takoj napovedala aretacijo in ju odgnala v sodne zapore v Krškem. Oba zločinca so nato vodili v razne kraje, da doženejo, katere grehe ima Unučič na vesti. Z včerajšnjim opoldanskim vlakom so orožniki privedli Unučiča in Stiplovška, oba močno uklenjena, na orožniško postajo v Zagorju ob Savi, da se pojasni razbojniški napad v Zavinah. Orožniki so čali poklicati sina posestnice Drnovškove iz Zavin in Turk iz Toplic. Ko so ob soočili na orožniški postaji z Unučičem, sta oba potrdila, da je Unučič pravi, samo da je zdaj drugače opravljen. Seveda je Unučič vztrajno zanikal udeležbo in je hotel napad naprtiti neki drugi tatinski družbi. Orožniki pa že imajo v rokah izpoved one Zagrebčanke, kamor je Unučič s tremi svojimi pajdaši zahajal in ki je slišala njihov pogovor, kako so morali prvič bežati iz Zavin, ker jih je mladi Drnovšek podil s sekiro, zato pa se je vlom drugič posrečil. Zaslišana in soočena je bila tudi neka bivša natakarica, ki je bila prej uslužbena v Sevnici. Tudi v Sevnici je bila v gostilni izvršena vlomna tatvina. Unučičeva družba se je tisti čas mudila v Sevnici, vendar za enkrat še vsi tajijo udeležbo.

V ostalem je Unučič nasproti orožnikom precej zgovoren in popolnoma ravnodušen. Rade volje prizna, da ni za delo, obenem pa tudi noče priznati ničesar, kar bi ga obremenjevalo. Pravi, da ima samo takšno žilico, da hoče vedno naprej v tiste kraje, katerih je željan videti. Bil je v Palestini in Betlehemu, služil je v francoski tujski legiji v Maroku, vendar je že po nekaj mesecih ušel. Pravi pa, da hoče držati dano besedo in bo še šel odslužit tista leta, glede katerih se je obvezal ob vstopu v legijo. V Jugoslaviji je služil vojaški rok v Bitolju. Nemirna kri je kriva, da mu ni obstanka na enem mestu in se poštenega dela ne more prijeti. Med tem ko je Unučič popolnoma brezskrben, je njegov pajdaš Oskar videti zamišljen, zakrknjen; venomer gleda v tla. Še ko je dobil kos kruha, ni dobro pogledal, kdo mu ga je dal. Verjetno je, da je obema zadnji čas že nekoliko slaba predla, saj so pri obeh našli celih 18 dinarjev. V zidanici pri ognju sta menda kovala načrte, kako bi prišla spet do sredstev za boljše življenje. In prav sredi njunih naklepov sta ju presenetila orožnika iz Krškega.

Zimski dnevi v Slovenskih goricah

Struga Pesnice je ob straneh poraščena s starim vrbjem, jelšami in črenso, z bodičastimi pritlikavci in mogočnimi bresti, katerih korenine segajo globoko pod vodo in se med njimi skrivajo ribe in raki, više je gori pa posedajo pomladi žabe. V krasnih zavojih se zgublja med urbanskimi bregovi ter med Strmcem doli proti Mostom, kjer se skrije med poljanskimi njivami, čakajočimi, da jih pomladi zasade z lukom in česnom, ki je za Poljance edini večji dohodek. Potem pa se stisne mirno v naročje Drave, trudna in upehana od poti, katero je morala prelezti.

Če se Pesnica v zimskih dneh napolni, razlije čez obrežje ter preplavi travnike, je po pesniški dolini veselo. Drsalci vriskajo na ledu, se vozijo po njem s sanmi, z drsalkami, nekateri pa kar po podplatih, kakor bi imeli železne in bi se ne bali, da jih bodo preluknjali. Ali če pride povodenj med košnjo, se je nihče ne veseli in že zdaj, v zimi, prosijo kmetje boga, naj jih pomladi ne blagoslovi preveč z vodo, da bo seno lepo, da jim ne bo odplavalo, ali se oblatilo in postalo pomagač slinavke in drugih živinskih bolezni.

V tem času, ko leži nad Slovenskimi goricami sneg, ko vleče doli od Svete Trojice burja, žvižga krog hramov in zganja v hleve celo pse, je Pesnica videti med zasneženimi travniki kakor temna gaz, ob kateri se pozibavajo od mraza osmojene veje, ki služijo za počivališče krokarjem in senicam, in na katerih se zdaj pa zdaj ustavi sraka, poreglja, se jezno repenči ter brbra obrekljive besede proti vasem, ki so ji zabranile zletavati na gumna, kjer se je tu in tam vendar še našlo zrno. Voda, ki se ima zahvaliti svoji naglici in globini struge, da je ni prekril led, ki leži nad ribniki in mlakami, se razposajeno zaletava v ovinke, jih grize, odnaša rjavo prst ter jo naplavlja na mirnejša mesta. Razigrana pridrvi do mlinov, kjer jo močne zajéze ustavijo in jo prisilijo k mirovanju dokler ne pride ura, ko jo mlinarji primorajo, da jim goni mlinska kolesa. Spuščajo jo skozi zapore v žlebove, ki so napeljani nad kolesi ali pa pod njimi in so kolesne lopate narejene tako, da jih je treba potiskati naprej in odrivati od sebe. Vodi ni po volji motenje, oviranje njene prostosti. Ali pomagati si ne more, le jezno se zaganja v lopate, da tečaji koles bolestno cvilijo. Mlinarji se njene jeze vesele. Zaprašeni od moke hodijo ob zajezah, gledajo v vodo in se ji smehljajo, kakor bi jo bodrili, ona pa se ne zmeni zanje, zakrije se s peno in zdrvi po žlebu dalje, da bi se čimprej rešila utesnjenosti ter začutila svobodo, toda toliko mlinov je na Pesnici, da se od enega do drugega skoraj niti ne umiri.

Po cestah se pomikajo številne sani. Kmetje vozijo na prahe gnoj, da bodo pomladi lažje zmogli delo, veselo pokajo z biči. Žvižgajo in se ogovarjajo, kakor bi jim mraz razmajal jezike. Hiteti je treba, hiteti! Čuje se, da bo mraz ponehal, po brozgi pa sani ne tečejo. »Pratika kaže južno. Hiti, Franc, ne postajaj pri dekletih!« dopoveduje gospodar sinu, oni pa dela po svoje, kajti mlad človek se rad pomeni tudi z dekletom med tednom, ker je od nedelje do nedelje cela večnost in še takrat je težko spregovoriti lepo besedo, ki bi ušla nepoklicanim ušesom, zakaj mašarji hodijo v skupinah. Takrat se človek z dekletom lahko le pošali, iz samih šal pa gotovo ne more spoznati, kako mu je pri srcu.

Nekateri obsekujejo ob Pesnici vrbje. Zdaj je čas. Človek ničesar ne zamudi. To pa je itak nepotrebno delo, ki ni v korist nikomur, biti pa mora, sicer se vejevje razrase in vrba prehitro omaga. Kje pa bi potem kosci iskali sence? Kam bi hodili ležat spravljači? — Na vse je treba misliti pri kmetijah!

Pravijo, da se tu pa tam pripravlja tudi gostija. Predpust je pač. Zdaj je tisti čas. Tu in tam se govori o vogledníkih, toda zdaj še po tihem. Ko bo vse dogovorjeno, se bo že kaj več razvedelo, kajti so ženske, ki se v zimskem času nimajo z ničemer drugim baviti, pa pač govorijo o ženitvah. Za one, ki so že oklicani, so začeli krojači in šivilje izdelovati obleko, dekleta pa pletejo šopke in vence; traki za svatevčjake pa se dobijo v trgovini. Nekaj morajo imeti za klobuki, da jih poznaš, sicer bi bili videti navadni gostüvanjščaki.

Pred listjaki phejo dekle proso za koline. V tople suknje zavite stojijo na stopah, pritiskajo z nogo na »žrebca«, ko ga pa spravijo v primerno višino, ga sunejo z nogo v stopo, kjer se dela zlata prosena kaša. Sicer je treba stopo večkrat izprazniti, odsejati od pšena mekinje in ga znova ogreti, zakaj le toplo proso se rado lušči, ali vendar gre delo naglo naprej.

Zdaj se pri neštetih hišah čuje phanje prosa, pri neštetih hišah sedijo za mizami ženske, ki prebirajo kašo, zakaj koline so strašne, če kaša ni čista.

Po jutrih se čuje od raznih strani cviljenje prašičev, ki jih v tem času koljejo. Zdaj je najprimernejše. Mraz je, špeh se dobro suši in koline vsaj nekaj dni ostanejo, v mlačnem vremenu pa takoj okisnejo. Otroci se mesarjenja bojijo, toda nič jim ne pomaga. Očetje namreč pravijo, da se morajo mladi začeti vaditi dela, pa jih prisilijo, da morajo pri klanju svetiti, ali pa držati krnico, v katero teče kri za godljo in za črne koline. Potem, ko je svinja zaklana, ko je že na škamlu in ji slačijo špeh, je nekoliko boljše, takrat deco mine strah, ali takrat je smrad v hiši. Smrad mine, ko so čreva spuščena, ožlemana ter zrezana po meri za koline, kadar je meso nasoljeno, zloženo v škafe in ko je špeh obešen. Takrat postane tudi veselejše v koči. Mesarji niso več togotni. Nekoliko okajeni se potikajo po hiši, nadevljejo klobase, ali pa stržejo žegnano sol na meso, ki ga bo treba po nekaj tednih stlačiti v tunje. Gospodinje se nasmihajo, pripovedujejo mesarjem, kaj vse so morale storiti, preden se je krmljenka tako zredila; zažarjene stoje pred ognjišči, nalagajo na ogenj, da bi mesarjem ne zmanjkalo tople vode ali česa drugega, gospodarji pa hodijo pridno v klet, kajti mesarji so žejni. Treznega mesarja in naglega pridigarja se nihče ni videl.

Na gnojiščih se kljujejo vrane. Jezno krakajo in vlačijo semtertje kose čreves in mesa, ki so ga mesarji vrgli na gnojišče. Mačke se dobrikajo gospodinjam, drgnejo se po pragih, mijavkajo in nosijo repove pokonci, kakor bi hotele s svojo lepoto vzbuditi pri njih radodarnost, psi pa skačejo za vranami, jih podijo z gnojišč ter se čudijo, čemu so ta dan tako kljubovalne: po drevju krakajo in opazujejo pse; ko pa se ti odstranijo, sedejo spet na gnojišče in brskajo za nesnago.

Po nekaterih zidanicah se že pripravljajo k pretakanju vina. Treba je začeti, da bodo do pomladnega dela prekuhali tudi drože, kajti žganje se pri delu potrebuje. Ob večerih se čuje na vasi petje. Fantje, ki ne hodijo radi zgodaj leč, se zbero za vasjo, potem pa gredo parkrat gori in doli in pojo. Živahnejši seveda tudi vriskajo, zakaj pa ne bi, saj so zdravi in mladi. Veselje je kakor hrana, koristi človeku na zunaj in na znotraj. Še nekaj časa in zima bo vkraj. Treba bo prijeti za plug in brano in vlagati v zemljo seme, da bo dalo hrano lačnim ustam. Tako poteka v Slovenskih goricah zima, pestro in raznoliko, za vsakogar ima nekaj in kljub temu, da za trde, dela vajene roke v teh zimskih dneh ni preveč zaposlitve, teče zima vendar dokaj naglo. Malo bo še smeha, malo veselja, pa bo konec.

Ignac Koprivec